

ЗАРАДЕ У ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ

С озбиром да од збира појединачних зарада и стимулација зависи укупна маса зарада у јавном предузећу, то свако увећање појединачних зарада и стимулација подлеже сагласности Владе када утиче на увећање прописане масе зарада, као што је било у конкретном случају, јер овакво увећање зарада није било праћено смањењем зарада другим запосленим лицима код туженог или смањењем укупног броја запослених, чиме би се једино могла очувати иста (пројектована) маса зарада.

Из образложења:

Тужилац, овде подносилац уставне жалбе, поднео је тужбу Трећем основном суду у Београду против туженог – послодавца Јавног предузећа ЈАТ Airways, ради исплате разлике зараде за период јануар – децембар 2006. године, наводећи да је генерални директор овог предузећа 28. новембра 2004. године, након окончања преговора са штрајкачким одбором, са представницима синдиката потписао споразум, а да је 29. новембра 2004. године, у извршењу тог споразума, донео одлуку којом је предвиђено да тужиоцу припада утужени износ.

Трећи основни суд у Београду је пресудом 11. 3767/12 од 20. маја 2015. године усвојио тужбени захтев. Апелациони суд у Београду је оспореном пресудом Гж. 2260/15 од 17. септембра 2015. године усвојио жалбу туженог, те је преиначио ожалбену првостепену пресуду тако што је одбио као неоснован тужбени захтев. У образложењу оспорене другостепене пресуде је наведено: да Влада није дала сагласност на споразум закључен између штрајкачког одбора Самосталног синдиката инжењера ваздухопловства Србије и директора туженог, нити на одлуку директора туженог од 28. новембра 2014. године; да споразум и одлука генералног директора туженог не користи тужиоцу, јер је њиховим садржајем признато непостојеће право, у виду исплате стимулације, за која нису одобрена средства, нити дата сагласност у конкретном случају није дата. Разлоге за овакав став другостепени суд налази у томе да су за расправљање спорног односа меродавни Закон о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса и Уредба о висини зарада у јавним предузећима, донета у извршавању овог закона.

Уставни суд пре свега наглашава да је правилну примену меродавног права надлежан да цени инстанцијено виши суд у законом прописаном поступку контроле законитости одлука нижестепених судова. Уставни суд није надлежан да оцењује правилност чињеничних и правних закључака редовних судова, осим у случају када је примена меродавног материјалног и/или процесног права била очигледно произвољна, односно арбитрарна на штету подносиоца уставне жалбе, што може довести до поврее Уставом зајемченог права на правично суђење. Стога је Уставни суд, у одређеним ситуацијама, које првенствено зависе од конкретних околности случаја и утемељености изнетих уставноправних разлога, надлежан да цени повреду права из члана 32. став 1. Устава и са становишта примене материјалног, односно процесног права. На овакав закључак упућује и став Европског суда за људска права изражен у пресуди Кхамидов против Русије, од 15. новембра 2007. године у којој је Европски суд констатовао да није његов задатак да доноси одлуку уместо домаћих судова који су у најбољој позицији да оцене презентоване доказе, установе чињенично стање и тумаче домаће право, те да, у принципу, тај суд неће интервенисати, осим уколико су одлуке домаћих судова арбитрарне или очигледно неосноване.

Сагласно и ранијим и сада важећим одредбама Закона о раду, сваки запослени има право на одговарајућу зараду. Под појмом „зарада“ подразумева се и увећана зарада. Уставни суд констатује да је у конкретном случају својство туженог имао не било који послодавац, већ јавно предузеће чији је оснивач Република Србија и чије је пословање, укључујући и обрачун и исплату зарада, било регулисано принудним прописима – Законом о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса и Уредбом донетом у извршавању овог закона. Наведене одредбе Закона и Уредбе су ограничавале туженог, под претњом прописаних санкција, да самостално, без сагласности оснивача, доноси опште акте којима се уређује питање зарада и да врши обрачун и исплату зарада без претходно добијене сагласности Владе. Одредбама члана 22. Закона о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса прописано је да јавно предузеће послује на основу преходно донетог Програма послодавца, на који сагласност даје Влада, а који обавезно садржи све позиције расхода за читаву наредну календарску годину и то по наменама, дакле и за зараде. У погледу утврђивања зарада у јавном предузећу, однос послодавца и запосленог је уговорни однос, али само у оквиру прописаних правила и ограничења. По оцени Суда, није спорно да оснивач јавног предузећа нема овлашћење да одређује висину појединачне зараде или стимулације за сваког запосленог, али како од збира појединачних зарада и стимулација зависи укупна маса зарада, то сагласно члану 4. став 2. Уредбе, свако увећање појединачних зарада и стимулација подлеже сагласности Владе када утиче на увећање прописане масе зарада, као што је било у конкретном случају, јер овакво увећање зарада није било праћено смањењем зарада другим запосленим лицима код туженог или смањењем укупног броја запослених, чиме би се једино могла очувати иста (пројектована) маса зарада.

Уставни суд, стога, оцењује да је оспорена другостепена пресуда заснована на примени меродавног материјалног права и да се образложење пресуде темељи на уставноправно прихватљивом тумачењу прописа који су од значаја за решавање спорне правне ствари.

Уставни суд је утврдио да оспореном пресудом Апелационог суда у Београду Гжл. 2260/15 од 17. септембра 2015. године подносиоцу уставне жалбе није повређено право на правично суђење зајемчено чланом 32. став 1. Устава, те је уставну жалбу у овом делу одбио као неосновану. **(Одлука Уставног суда Србије, Уж. 6968/15 од 2. марта 2017)**